सहायक आयुक्त, समाज कल्याण व तत्सम, गट-अ

परीक्षेचे टप्पे: **१)** लेखी परीक्षा - २०० गुण **२)** मुलाखत- ५० गुण

-: परीक्षा योजना :-

विषय व सांकेतांक (९८९)	माध्यम	प्रश्नसंख्या	गुण	कालावधी	दर्जा	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरुप
मराठी	मराठी	१००	२००	एक तास	बारावी	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
इंग्रजी	इंग्रजी				पदवी	
समाज कल्याण व समाज कल्याण प्रशासन इत्यादी ज्ञानावर आधारित	मराठी व इंग्रजी				पदवी	

अ) नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णांकात आली तरीही ती अपूर्णांकातच राहील व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

ब) अंतिम गुणवत्ता यादी ही वस्तुनिष्ठ परीक्षेतील व मुलाखतीतील एकत्रित गुणांवर आधारीत राहील.

-: अभ्यासक्रम :-

मराठी, इंग्रजी, समाज कल्याण व समाज कल्याण प्रशासन, इत्यादी ज्ञानावर आधारित, या विषयांमध्ये खालील घटक व उपघटकांचा समावेश असेल.

अनु क्रमांक	घटक व उपघटक
१	**मराठी**- सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग इ.
२	**इंग्रजी**- Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases and their meaning etc.
३	**समाज कल्याण अध्ययन** समाजकार्याचा इतिहास व तत्वज्ञान समाजकार्याच्या पद्धती समाजकार्याची मूल्ये व तत्वे समाजकार्याची क्षेत्रे भारतातील समाजकार्याचे प्रशिक्षण
४	**मानवी अभिरुद्धी व व्यक्तिमत्व विकास** निवासी संस्थांतील विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास दिव्यांग व्यक्तींचा व्यक्तिमत्व विकास
५	**समाज कल्याण प्रशासन :** दुर्बल घटकांचे कल्याण स्वयंसेवी संस्था - प्रकार व व्यवस्थापन निवासी संस्था व्यवस्थापन दिव्यांग कल्याण, ज्येष्ठ नागरिकांचे कल्याण, व्यसन मुक्ती

६	**भारतीय सामाजिक समस्या, कारणे व उपाय** : मागासवर्गीयांच्या समस्या व उपाय शेतकरी, भूमीहीन शेतमजूर, स्थलांतरित शेतमजूर (विशेषत: ऊसतोड कामगार) यांच्या समस्या व उपाय महिलांच्या समस्या, सर्वांगीण विकास व सुरक्षितता, महिला सक्षमीकरण शहरीकरण व बकालवस्त्या, सफाई कामगारांच्या समस्या व उपाय असंघटीत कामगारांच्या समस्या व उप तृतीयपंथी यांच्या समस्या व उपाय
७	**समाजकार्याच्या संबंधित समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र व कायदे** दुर्बल घटकांसाठी सामाजिक सुरक्षितता कायदे (महिला, जेष्ठ नागरिक, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती, दिव्यांग व्यक्ती) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती प्रतिबंधक कायदा १९८९ व सुधारित अधिनियम आई, वडिल व ज्येष्ठ नागरिकांच्या चरितार्थ व कल्याणासाठी अधिनियम-२००७/२०१०
८	**मूलभूत संशोधन ज्ञान** (संशोधनाचे प्रकार) संशोधनाची प्रक्रिया, संशोधन आराखडा
९	**सामान्य अध्ययन :** आधुनिक भारताचा विशेषत: महाराष्ट्राचा इतिहास ग्रामीण समाज जीवन, बलुतेदारी पद्धत, जाती व्यवस्था व जाती व्यवस्थेचा समाजावर होणारा परिणाम जमीन धारणा मधील असमानता, विविध पद्धती – जमीनदारी, रयतवारी, महालवारी, खोती पद्धत स्वतंत्र भारतातील जमीन मालकी सुधारणा उपक्रम, भूदान चळवळ व ग्रामदान चळवळ समाज सुधारकांचे कार्य
१०	**भारताचा विशेषत: महाराष्ट्राचा भूगोल** हवामान बदल, कारणे परिणाम व उपाय नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीचे परिणाम व व्यवस्थापन
११	**भारतीय राज्यव्यवस्था, कल्याणकारी राज्य** भारतीय राज्यघटना (विशेषत: राज्यघटनेची प्रास्ताविका, मूलभूत हक्क, मार्गदर्शक तत्वे व मूलभूत कर्तव्ये), राज्यघटनेचा इतिहास लोकशाहीची संकल्पना, प्रकार व भारतातील लोकशाही राज्य प्रशासन व स्थानिक प्रशासन (ग्रामीण तसेच शहरी) यांची रचना, अधिकार व कार्य. पंचायतराज, सत्तेचे विकेंद्रीकरण, ७३ वी व ७४ वी घटनादुरुस्ती, पेसा कायदा, वन हक्क अधिनियम २००६ मा. सर्वोच्च न्यायालयाचे न्याय निर्णय (इंद्रा सहानी विरुध्द केंद्र शासन, माधुरी पाटील विरुध्द अपर आयुक्त आदिवासी विकास)
१२	राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग व राज्य मानव अधिकार आयोग, राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग, राज्य अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती आयोग, राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोग, राष्ट्रीय महिला आयोग, राज्य महिला आयोग, माहिती आयोग, राज्य मागासवर्ग आयोग.
१३	**भारतीय अर्थव्यवस्था, आर्थिक विकास व नियोजन (Planned Economy)** नीती आयोग व राष्ट्रीय विकास परिषद, पंचवार्षिक योजनांचा इतिहास, सूक्ष्म नियोजन, बेरोजगारी, कौशल्य विकास व स्वयंरोजगार
१४	सामान्य विज्ञान, आरोग्य व पोषक आहार (हेल्थ अँड न्युट्रिशन), पर्यावरण पूरक घरे, मूलभूत संगणक तंत्रज्ञान, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चालू घडामोडी
१५	**बुद्धिमत्ता चाचणी**

दिनांक:- २ नोव्हेंबर, २०२३

अवर सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग